

Slišanje glasov:

PRIROČNIK ZA SAMOORGANIZIRANJE OSEB Z »NEVARNIMI DAROVI«

Konec lanskega leta je izšla knjižica *Prijateljstvo je najbolje zdravilo - Vodič za ustvarjanje skupnostne mreže podpore za duševno zdravje*, ki jo je v ameriškem izvirniku pripravil kolektiv The Icarus Project. Eden od avtorjev knjige, Will Hall, je ob tej priliki tudi obiskal Slovenijo, imel tu dvodnevni seminar o posledicah travme in o organizaciji podpornih skupin ter sodeloval na tiskovni konferenci ob izdaji knjige. Intervju z njim najdete tule: <http://www.zurnal24.si/will-hall-slisanje-glasov-shizofrenija-dusevne-motnje-gibanje-odprtega-dialoga-clanek-261418>.

010
KRALJI
ULICE

Ta vodič oziroma neobičajen priročnik prihaja iz kulturno deloma drugačnega ameriškega okolja, pa čeprav ameriška kultura v globaliziranem svetu vedno bolj prevladuje in daje ton vsem drugim kulturam, predvsem evropskim. Kolektiv projekta Icarus, ki je priročnik sestavil, je do te, precej globalizirane in uniformne kulture, ki jo v veliki meri krojijo potrebe kapitala in korporacij, močno kritičen, saj že v prvem poglavju, ki nam predstavi filozofijo knjige, govori o »vizijah odpora monokulturi«. Ta odporniška vizija, predvsem tudi v povezavi z duševnimi in s čustvenimi stiskami ali z norostjo, kot jo avtorski kolektiv velikokrat imenuje, daje ton celotnemu priročniku in bo morda povzročila različne odzive v Sloveniji, kjer še vedno z velikimi koraki hitimo proti oblikam in vsebinam, ki jih narekujejo oddajniki neoliberalističnih vrednot, z velikim poudarkom na učinkovitosti ter standardizaciji življenja, s podrejanjem ljudi in vsega človeškega potrebam trgov, predvsem finančnih. V priročniku se nekajkrat pojavi samoopredelitveni izraz kolektiva projekta Icarus in podobnih iniciativ – »radikalno duševno zdravje«. Ta besedna zveza je v slovenskem prostoru manj poznana in redko uporabljena, saj smo postali – v politiki in drugod – zelo »sredinski« in pogosto doživljamo tako imenovani diktat sredinskosti. V čem pa je radikalnost projekta Icarus, denimo na področju duševnega zdravja, če gremo naprej od že omenjenega kritičnega odnosa do globalizirane korporativne kulture?

Gotovo v tem, da pričakuje in zahteva, da ljudje s čustvenimi in z duševnimi stiskami, ki so pogosto označeni kot duševni bolniki, opredelijo svojo stvarnost na osnovi svojih izkušenj, svojih pojmov in besednjaka, ne pa na osnovi medicinskih diagnostičnih kategorij ter prevladujočega »predalčkanja« javnosti, ki pre pogosto pomeni izločevanje, osamitev in stigmatizacijo. Zato avtorji in avtorice knjižice namesto o duševnih boleznih govorijo o »nevarnih darovih«, o vizionarstvu, o »duhovnih prepričanjih, spremenjenih stanjih zavesti in definicijah realnosti, ki so izven območja običajnega (materialističnega) dojemanja« in ne nazadnje – o norosti. Za enega svojih ključnih simbolov si izberejo regrat, ta plevel, ki je sicer v Sloveniji marsikje cenjen kot solata, vendar predstavlja nekultivirano in divjo, samorastniško rastlino, ki vedno preživi, je vedno med nami in pozna svojevrstne načine preživetja.

Druga – s prejšnjim omenjeno povezana – radikalnost je spoštovanje pravice do izbire in drugačnosti. Pravica do izbire in drugačnosti je seveda precej povezana z zavrnitvijo prevladujočih, *mainstream*, dominantnih in tudi zatiralskih razumevanj ter s pravico do samoodločbe, samoopredelitve

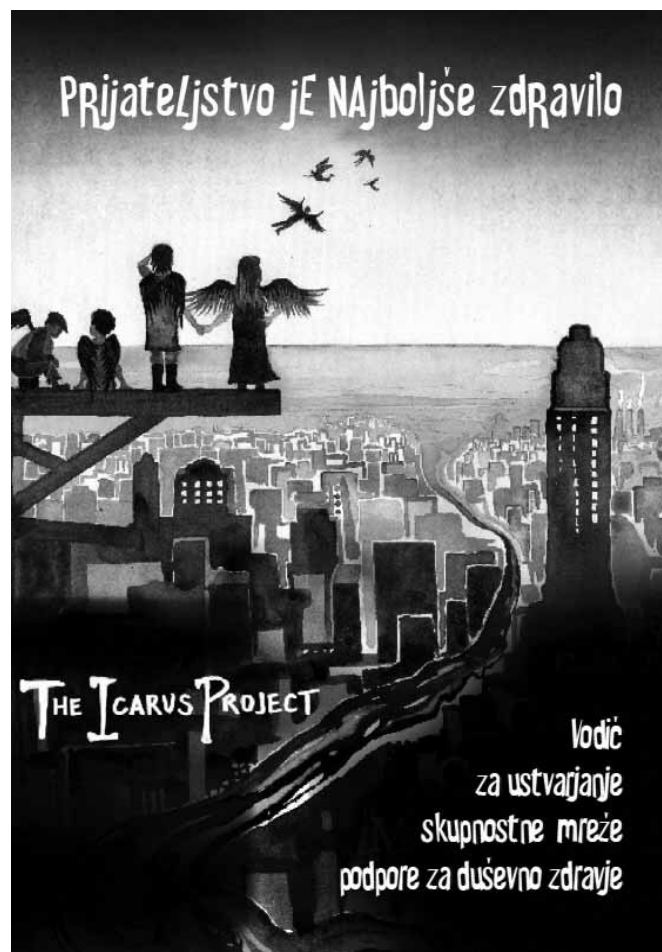

foto: arhiv KU

in samoorganiziranja. Zato se bo močno radikalno in za koga nesprejemljivo slišala trditev, da podporne skupine po Icarusovem modelu niso namenjene razpravam o tem, kdo ima prav in kdo ne, ter da bodo na njih dobrodošli tako tisti, ki želijo in jemljejo (predpisana) psihiatrična zdravila, kot tudi tisti, ki jih ne. V modelu odnosov, kjer velja, da »vi ne morete vedeti, kaj je najbolje za drugo osebo, ker vi niste ta oseba«, seveda ni prostora za strokovnjake, ki bodo namesto drugih vedeli, kaj je dobro za njih ..., vseeno pa bodo dobrodošli ljudje z različnimi pogledi, kar priča o načelni usmerjenosti v spoštovanje različnosti in samoopredelitve. Poleg tega, recimo mu idejnega, ideološkega in tudi političnega, stališča in sporočila priročnik v svoji drugi polovici podaja precej tehnična in praktična vodila o tem, kako »voditi« samopomočne oziroma podporne skupine. Avtorji sicer zavračajo izraz »vodenje« skupin, ker ta izraz nakazuje, da je nekdo več od drugih in jih »vodi«, namesto tega pa uporabljajo izraz »facilitation«, ki nima dobrega slovenskega prevoda, lahko pa bi ga opisali kot vzpodbujanje, povezovanje, omogočanje ... Za razliko od mnogih priročnikov o »vodenju« ali »povezovanju« skupin ima pričujoči še zelo pomemben del o organiziranju javnih dogodkov in javnem delovanju, celo do te mere, da je dvakrat omenjena tudi revolucija (a ne se tega ustrašiti!) in enkrat ali dvakrat izčrpanost po sodelovanju v demonstracijah. Javno delovanje je namreč precej pomembna

sestavina identitetne politike, ki si prizadeva za pravico do javnega obstoja in pozitivnega vrednotenja. Priročnik zato v naslovu s poudarjanjem »skupnostne mreže podpore« implicitno opozarja na potrebo po delovanju v skupnosti, ki je javno delovanje.

Je to vse možno? Je sploh možno organizirati in uresničevati skupine po Icarusovem modelu? Je to možno v Ameriki? Je to možno v Sloveniji? Ali sploh kjer koli? Je možno preživeti z diagnozo psihiatrične bolezni ali motnje, morda ob izključenosti s trga dela in brez zagotovljenih dohodkov, in zraven še uveljavljati pravico do samoopredelitve, razvoja lastnega besednjaka in svojim potrebam prilagojenih podpornih mrež? Tu se začne zgodba o Ikarusu. Naj si želimo poleteti v višave in si zastavljati visoke cilje ali pa bomo bolje »prišli skozi«, če se bomo naredili majhne in pritlehne ter se prilagajali opredelitvam drugih, ki s seboj velikokrat prinašajo stigmatizacijo in diskvalifikacijo? Kako visoko naj poletimo? Tu smo na polju upanja in tveganj, ki jih s seboj prineseta iskanje lastne poti in ustvarjanje lastnih, dominantnim vzorcem alternativnih podpornih mrež. Projekt Icarus nam s tem v zvezi ne daje obljube, da se bodo problemi rešili, temveč vizijo ustvarjanja prostora za delo na problemih. Priročnik izdaja nekoliko nenavadna skupina sozaložnikov (ki se predstavljajo na naslednjih straneh). K skupnemu sozaložniškemu projektu smo povabili petnajst organizacij in sedem od njih se jih je odločilo za sodelovanje. To so bile: Kralji ulice, Šent, Ozara, Sonček, Novi Paradoks, Altra in

Humana. S tem so te organizacije podprle temeljne zamisli priročnika, čeprav ideje, ki so opisane v priročniku, morda niso vsem od sozaložnikov enako blizu in tudi ne prav vse enako sprejemljive. Izdaja priročnika pa vsekakor pomeni obogatitev slovenskega jezikovnega prostora s specifičnim pogledom in pristopom k samopomočnim skupinam ter podpornim mrežam na področju različnih duševnih stisk.

Ali bo Ikarus v Sloveniji poletel? Tega ne moremo vedeti. Morda ne pod tem imenom, morda ne s sprejemanjem celote vseh tu izraženih idej, morda pa se bodo vendarle razvijale iniciative, ki jih bo navdihnil tudi ta priročnik. In s tem se bo povečevalo polje možnih izbir za ljudi z »nevarnimi darovi«.

Bojan Dekleva

011
KRALJI
ULICE

POMOČ BREZDOMCEM V OKVIRU RDEČEGA KRIŽA LJUBLJANA

V Humanitarnem centru Rdečega križa Slovenije – Območnega združenja Ljubljana izvajamo program materialne oskrbe ljudi, ki se soočajo s tveganji za nastanek revščine. Vsak teden se k nam obrne okoli 300 predstavnikov gospodinjstev, ki potrebujejo pomoč. Delitev pomoči izvajamo v Humanitarnem centru RKS – OZ Ljubljana, ki se nahaja na Viču, Tržaška cesta 132. Posebno skrb namenjamo tistim, ki so ostali brez doma in se opredelijo za brezdomce. Program za brezdomne osebe obsega pomoč v obliki suhega obroka hrane, toplega napitka in obroka (vsak petek), oblačil, odev in higienskih pripomočkov, možnosti za osebno higieno (tuši, WC) ter možnosti uporabe računalnika z internetom v času uradnih ur Humanitarnega centra. V skrbi za varovanje zdravja in ozaveščanje vsak prvi petek med 10. in 12. uro v Humanitarnem centru RKS – OZ Ljubljana organiziramo izvajanje meritve krvnega tlaka, sladkorja in holesterola, s čimer želimo krepiti skrb za lastno zdravje. Ob različnih družabnih dogodkih in praznikih (velika noč, novo leto) brezdomne osebe obdarimo in jim omogočimo druženje in izmenjavo informacij ob pogostitvi. V vse oblike pomoči

brezdomcem vključujemo prostovoljke in prostovoljce – v kolikor se nam želite pridružiti, pišite na info@rdcikrizljubljana.si ali pokličite na 01 4253 419.

Obvestilo

Pomoč brezdomcem v okviru Rdečega Križa Ljubljana

Možnost tuširanja, osebne higiene, menjave oblačil in suhega obroka

Vsak dan v času uradnih ur (ponedeljek in torek: 8.00–17.00, sreda: 8.00–18.00, četrtek: 8.00–16.00, petek: 8.00–12.00)

Topel Obrok

Vsak petek: 10.00–12.00

Zdravstvena preventiva - meritve krvnega sladkorja, tlaka
Vsak prvi petek v mesecu: 10.00–12.00

VČASIH TAKO ZATEŽIM, DA NOBENA VAGA NE POTEGNE.

GREGOR B. HANN